

Telegraful Român

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.
Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor, după învoială

Abonamentele și inserțiile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Tratatul dela Arad

— Consfătuirile de astă dată n'au izbutit —

Privirile românilor de pretutindena s'au îndreptat câteva zile de-a rândul asupra Aradului, unde se traiau lucruri de importanță epocală pentru viitoarea soartă a neamului românesc.

Temelul tratatelor între români, reprezentate de comitetul nostru, și între guvernul maghiar, reprezentat de ministrul Jászi, l-a format *memorandul* comitetului adresat consiliului național maghiar din Budapesta.

În acest memorandum — pe care l-am publicat în numărul nostru trecut — românii cer stăpânirea în 23 comitate întregi și în unele părți din alte 3 comitate, ca locuite toate de români, cari voiesc să-și hotărască înșiși soartea, conform dreptului dispușer de sineși al popoarelor, accentuat în punctele prezidentului Wilson.

Decursul tratatelor este — după Românul — următorul:

Vineri, înainte de amiază, Consiliul național român, întregit cu d-nii Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad și Dr. Aurel Lazar, a ținut o lungă consfătuire intimă, pentrucă pe deoparte să fie informat amănunțit și d-l Dr. Iuliu Maniu, distinsul nostru bărbat de stat, sosit de dimineață, despre lucrările, anterioare ultimului, ale consiliului național român, să i se dea și dânsului posibilitatea de a lua atitudine și împreună cu membri C. N. R. să fixeze răspunsul la *declarația d-lui Jászi* (o publicăm în numărul nostru viitor). La discuțiile lungi au participat și ceilalți membri ai comitetului național român. Pe la ora 1 d. a. răspunsul nostru s'a formulat definitiv și d-l Vasile Goldiș a fost încredințat să-l comunice oficios d-lui Jászi la orele 3 d. a., pe când s'au reluat tratativele.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, la orele 3 d. a. d-nii Dr. Ștefan C. Pop și Dr. Aurel Vlad din nou iau cuvântul în chestia atrocităților și înșiră mai multe cazuri d-lui Jászi. De unele avea cunoștință și dânsul și spune că ministrul președinte și de interne au promis că vor face imediat pași de lipsă ca să curme șirul fărâdelelor. D-l Dr. Vlad face răspunzător pe ministrul de răsoși pentru înființarea bandelor — gerurile, ce cuceră pe sate și comit salbatăcii ne mai pomenite. Ministrul Jászi a făcut declarații liniștitoare și s'a hotărât ca în chestia băilor dela Petrosani să procedă comun cele două consilii: național român și național maghiar. Bărbaților noștri apoi le comunică d-l Jászi condițiile de armistițiu și declară că guvernul maghiar își susține propoziția sa făcută Consiliului național român neschimbata, cu toate că amintite condiții de armistițiu permit ad-

ministrație maghiară chiar și pe teritoriile cucerite.

D-l Vasile Goldiș citește apoi următorul

Comunicat oficial.

Domnule Ministru!

Consiliul național român a supus unei temeinice dezbateri și apreprii acel răspuns al guvernului consiliului național maghiar transmis prin d-ta, pe care guvernul l-a dat notei consiliului național român adresat către dânsul. Cu parere de rău trebuie să-și aduc la cunoștință, că consiliul național român privește în acest răspuns respingerea hotărâtă a notei sale. Națiunea română pretinde cu tot dreptul independența sa deplină de stat și nu admite, ca acest drept să fie înțecat prin rezolvări provizorie, cari pe deoparte principial trag la îndoială acest drept, pe de altă parte nu ofer nici o garanță, care și până la rezolvirea definitivă ar putea asigura ordinea publică, siguranța averii și a vieții pe teritoriile locuite de români.

Națiunea română recunoaște competența congresului de pace la fixarea limitelor definitive ale teritoriilor reclamate de această națiune pentru statul său propriu, precum ia asupra sa obligamentul, că față de celelalte popoare locuitoare pe acest teritor va respecta principiile wilsoniene și este gata să asigure pentru fiecare popor condițiunile liberei dezvoltări naționale, dar în rezolvirea propusă de d-ta pe deoparte vede negațiunea independenței sale de stat, pe de altă parte crede, că acea rezolvire face imposibilă măzuința acestei națiuni pentru susținerea ordinii publice până la înfăptuirea pacii definitive.

Între asemenea împrejurări Consiliul național român nu poate primi propozițiile guvernului consiliului național maghiar transmise prin d-ta; plenitudinea răspunderii pentru evenimentele ce pot să urmeze o declină dela sine, și acea răspundere o lasă în sarcina guvernului consiliului național maghiar.

Cu toate acestea Consiliul național român din partea sa va face tot posibilul, ca să păstreze ordinea publică, siguranța averii și a vieții pe teritoriile locuite de români și nădăduște, că în această măzuință va afla sprințul tuturor în conformitate chiar cu dorința expresă a prezidentului Wilson cu atât mai vărtos, că tribunalul istoriei cu imparțialitate va judeca ținuta singuratelor neamuri manifestată în privința această.

Te rog, domnule ministru, să aduci această la cunoștință guvernului consiliului național maghiar. —

La acest răspuns d-l Jászi a reflectat că guvernul maghiar ține strâns la punctul său de vedere exprimat deși. Remarcă apoi că în răspunsul Consiliului național român vădit iese la iveală suveranitatea națiunii române și cade pe planul al doilea motivul susținerii ordinii.

Ca primul după declarațiunile ministrului Jászi a luat cuvântul d-l Dr. Aurel Vlad, care cu adâncă temeinicie a răsturnat datele statistice prezentate de ministrul, dovădind amănunțit cu cifre și exemple clare că teritoriul reclamat de C. N. R. este un teritor geografice compact românesc. A dovedit că operațiunile matematice făcute de specialiștii d-lui ministru sânt pure jocuri cu numeri fără bază reală. Statistica ungurească, și altfel falsificată, nu poate fi baza unei drepte judecări. Chiar și populația maghiară, care de fapt există în teritoriul reclamat de români, este urmarea nenaturală a unui sistem suprimător.

Reflectează mai departe că modalitatea propusă de d-l ministru Jászi este neapă pentru susținerea ordinii, mai ales pentrucă împarte răspunderea și puterea, ceace este o imposibilitate în vremuri așa grele.

La această răspunde ministrul Jászi, admițând că statistica are lipsă de corective, dar susținând că modalitatea propusă de d-sa răspunde cerințelor, fiind susținut cu sistemul cantonal din Șușteră.

D-l Dr. Aurel Lazar își arată convingerea că propunerea făcută de ministrul Jászi este negarea principiului dreptului de liberă dispunere al popoarelor și prejudecă pertractărilor de pace ce se vor ținea. E cu neputință din punct de vedere practica ca să se traducă în viață cu iltimită necesară în zilele acestea, pentrucă abstrăgând dela toate, este așa de complicat încât pretinde luni întregi până se poate înfăptui.

Statorirea hotarelor ținutului românesc în amănunte are să o facă congresul de pace ca judecător drept și imparțial al diferitelor considerațiuni de comunitate și de natură economică.

Reflectează apoi oratorilor români *socialistul Vințze și profesorul Somló Dobog*, cărora li se admite cuvântul la cererea proprie. Apoi ia cuvântul conducătorul socialist *Bokányi*, care pune întrebarea, că pe ce bază istorică cred românii a sta când cer cedarea ținuturilor reclamate și că legitimitatea conducătorilor rom. de a prezenta pretenșiunile lor ca aspirațiuni juste ale poporului românesc. Nu admite dreptul poporului românesc de a reclama pentru sine teritoriile amintite în memoriul prezentat, că icona etnică nu este unitară. Răspunde îndată:

Dr. Iuliu Maniu. Înainte de toate țin se răspundă întrebărilor puse de socialistul Bokányi. Se mira, că chiar

un membru așa distins al partidului socialist pune întrebarea, că unde e legitimitatea istorică a pretenziunilor neamului românesc și unde se găsește legitimităa noastră, ca reprezentanți ai aspirațiunilor naționale ale națiunii române. Românii cer recunoașterea drepturilor lor în baza *faptică a existenței lor* ca națiune geografice compactă, cu tradițiuni și aspirațiuni unitare și bine precizate, dar o cer această precizare și în baza drepturilor *istorice* ale națiunii române, pe care nu e timpul acum să le desăfășure, dar a căror existență o constată în baza tuturor declarațiunilor politice făcute din anul 1748 încocoare. Legitimitatea noastră, ca reprezentanți adevărați ai aspirațiunilor adevărate ni-o dă baza largă democratică a organizației noastre de partid, întărită acum și cu reprezentanții partidului socialist și faptul, că din anul 1848 când s'a decretat programul politic pragmatic al națiunii române, acest partid a reprezentat cu consecvență de fer acest program politic recunoscut de întreg poporul românesc și de toată lumea politică, ca crezând politic al națiunii române. Între altele declară, că nu primește propunerea prezentată de reprezentantul guvernului, pentrucă, din punct de vedere practic, e neexplicabilă și nu duce la scop, ci din contră, realizându-se ar da naștere unor încurcături și mari. Nu o primește însă mai ales din punct de vedere principial. Națiunea română vrea să-și aibă *statul său propriu și suveran*. Națiunea română vrea să-și înfăptuiască suveranitatea sa națională și de stat pe întreg teritoriul locuit de români al Ardealului și al Ungariei, și nu poate admite, ca să se pună piedeci acestei suveranități prin enclavele străine, meșugit făcute și susținute. Ardealul și părțile mărginașe din Ungaria e un teritor compact românesc, pe care noi românii, poporul românesc, îl socotim și-l vrem ca stat românesc, asigurând în sine înțeles deplină libertate națională, politică și culturală celorlalte popoare conlocuitoare. Nu noi voim să devenim din asupriți asupritori, dar nici nu putem admite o cingărire a teritoriului românesc. Chestia e clară.

Noi ca popor suveran voim să avem toate atribuțele suveranității și în primul rând — în vederea disordinii ce se instăpânește și pe care noi o putem împiedeca — puterea administrativă pe întreg teritoriul care-l știm a fi al nostru. E aceasta o urmare firească a dreptului de liberă dispunere, pe care guvernul unguresc pe urma lumei întregi l-a recunoscut și el. Constată însă, că reprezentantul guvernului nu înțelege așa dreptul acesta, cum îl înțelegem noi și cum îl înțelege *toată lumea*. Aici e deosebirea între noi, în urma căreia înțelegerea nu e cu putință.

Mai ia cuvântul, cu permisiunea ministrului, profesorul *Apáthy* din Cluj, care spune că poporul maghiar

nici când nu va admite de voie bună o astfel de sfârșire a Ungariei, și de putat să *Neugeboren* reclamă și pentru poporul german dreptul de liberă dispunere și crede că împlinirea dorinței românilor nu fi o lovitură de moarte pentru națiunea maghiară.

A doua propunere a dlui Jászai.

După aceste ministru Jászai face o nouă propunere pe care o citește în următoarele:

1. Guvernul maghiar investează consiliul național român cu guvernarea orașelor și tuturor județelor, în cari românii sunt în majoritate. Administrația o dirigează în aceste teritorii guvernamentul român.

2. Guvernamentul român se va reprezenta în guvernul maghiar, pentru apărarea tuturor chestiunilor guvernamentului teritorial român, atât în afacerile externe, economice și financiare, cât și ale alimentării și circulației. Tot asemenea la parte în toate organele, a căror funcțiune atinge și înfăptuirea și soarta poporului român.

3. Legile de azi rămân provizorie valabile și pentru teritoriile guvernamentale românești. Legi nouă se pot aduce numai cu consimțirea guvernamentului român.

4. Guvernamentul român preia, cu excepția comitilor supremi și a comisarilor guvernului, întreagă clasa funcționarilor și pe fiecare funcționar îl lasă în funcțiunea sa de azi.

5. În ținuturile cu minoritate română, apărarea suveranității române, asemenea minorităților nemaghiare din ținuturile cu majoritate română, va fi asigurată în timpul de tranziție prin art. 44 al legii din 1893.

6. În senin obligamentelor, consiliul național român pe teritoriul subordonat lui, garantează siguranța averii și siguranța personală.

7. Guvernamentul provizoriu român sub nici un pretext nu va putea lua în ajutor armata română din regulat român.

8. Pentru definirea amănunțit celorlalte, cât și pentru realizarea lor, se va forma un comitet temporar din care vor fi trimiși guvernului maghiar și din cei ai consiliului național român, care în timpul cel mai scurt posibil, va pune în vigoare noul regim, iar după desăvârșirea acestei probleme se va disolva momentan.

9. Pentru hotărârea cauzelor controversate se alcătuește un juriu de 5 membri, din 20 trimiși ai consiliului național maghiar, din 2 trimiși ai consiliului național român și dintr-un trimis al guvernului maghiar.

10. Aceste hotărâri obligă părțile contractante numai până la sfârșitul conferinței de pace și obligă punctul de vedere și atitudinea ce vor lua-o la conferința partidele acum contractante.

11. Independența cinstită a acestor înțelegeri pe lângă cererea controlului națiunilor culte, va fi pusă din ambele părți la adăpostul onoarei naționale.

La propunerea dlui Maniu consultarea dl. Dr. Aurel Lazar dă citele răspunsuri consiliului național român:

Consiliul național român constată că tratativele avute cu dl-ministru și cu consiliul național maghiar n-au ajuns la înțelegere principiară, că nu poate accepta explicația dată de ei referitoare la dreptul de liberă dispunere, în vreme ce guvernul maghiar nu recunoaște dreptul națiunii române de a exercita puterea executivă pe teritoriile locuite de națiunea română.

Al doilea proiect înaintat de dl-ministru asigură națiunii române i-arăși numai o activitate administrativă și limitată, — prin urmare Consiliul național român nu este în poziție de a primi acest proiect, deoarece — după părerea sa — nici acest proiect nu asigură baza necesară, pentru ca consiliul național român să poată garanta îndeajuns ordinea publică.

În urma acestora declină dela sine cu desăvârșire răspunderea.

Cu toate acestea dorind ca să asigure două posibilitate ordinea publică, siguranța persoanei și a averii, a decis să susțină și pe mai departe consiliul național înființat pe baza dreptului de liberă dispunere, continuându-și activitatea prin organizarea și dezvoltarea gardelor naționale.

Ține însă de neapărat de lipsă, ca în vederea scopului amintit guvernul consiliului național maghiar să pună armele de lăpsă la dispoziția Consiliului național român, să lădvească pentru gardele naționale române — atât solda miliției, cât și salariile ofițerilor — pe care a ofițierii publice de dare și să îndrume organele administrative ca să scrijească consiliile naționale române în activitatea lor.

În fine, să fie scoasă din vigoare ordinațiunea ministrului de răboși cu privire la limitarea înființării gardelor naționale, precum și cea ordinațiune a sa prin care li se dă voie și organelor militare de a înființa garde naționale.

După citirea acestei rezoluții, care a făcut o adăncă impresie asupra întregului auditor, ministrul Jászai a constatat cu vădită emoțiune nerușta consătuții, arătându-și regretul adănc, că străduințele sale de a înălța înțelegerea între Maghiari și Români, de data asta nu au succes. Declară, că chestiunea gardelor naționale nu este de competența sa, prin urmare nu poate face nici o declarație în privința acesteia, ci o va depune spre de liberare ministrului apărării țării.

Sărbătoarea Sibului românesc

Mărețul Sion al mitropoliei s'a îmbrăcat Duminică în duh sfânt și românesc. S'a cutremurat până în adâncuri de bucurie negrăită. Doar a înfăiș în cuprinsul lui steagul sfânt național, ca vulturul străbun. Și cu valurile mirezei de tânăie s'a înălțat spre bolta cerească jurământul românesc al legionarilor.

Tocmai în momentul când la altarul Domnului se întâmplă faima cea mare, prefacerea pâinii și vinului în trupul și sângele Mânturătorului, au intrat, în ordine de adevărați coborâtori ai lui Traian, legionarii români, în frunte cu noul steag, lucrat în fir și mătăsa de hârnicia domnișoarelor române din Sibiu.

Biserica catedrală plină de oameni, ca la cel mai înalt praznic, s'a înfiorat de evlavie invierii mult așteptate.

La sfârșitul liturghiei protopopul Dr. Ioan Stroia și diaconul Dr. Gh. Comșa încep slujba sfințirii apei. Și ascultătorii se lasă răpiți de vraja lumilor visate. Plâng de bucurie mai ales la auzul cântării «mântuiește Doamne poporul tău... biruință neamului românesc asupra protivnicilor dăruiește».

Steagul de mătăsa cu vulturul român și inscripția «împlinirea visului de veacuri», îl tin domnișoarele M. Stroia și E. Ivan; ele au muncit mai mult pentru pregătirea acestui sfânt simbol de înviere națională.

După stropirea steagului cu apă sfințită, părțile protopop vorbește emoționat despre însemnătatea steagului național român și-l predă ca semn de biruință comandantului legionarii, harnicului major V. Liuba.

Luând comandantul steagul în mână, urcă avromul din mijlocul catedralei, însoțit de preoții legiunii: Dr. Aurel Crăciunescu și N. Gherghel (gr.-at.). De aici însușit de marele moment vorbește protopopul onorabil Dr. A. Crăciunescu legionarilor, de-aștruns în conștient, dând câte 25 de bețe chiar și copiilor mici. Le-au mai

spre sfințenie jurământului prin care se face legătura cea mare a tuturor celor de un sânge:

«Eu jur Atopternicului Dumnezeu, eumăd întru toate voi fi cu credință și supăner celor Consiliu Național român din Ungaria și Transilvania, care este supremul gar al națiunii române din Ungaria și Transilvania. Conștiința de datorințele, ce ne împușă vremurile istorice de astăzi, jur, că în toate manifestările vieții mele voi fi în credincios națiunii unitare române și în voința mână mea asupra fraților mei români, locuiesc ei pe ori-ce fel de teritorii politice.»

Așa să-mi ajute Dumnezeu! După luarea jurământului: corul damelor și legionarilor cântă «Pe-al nostru steag e scris uniune», «Deșteaptă-te, române», «Marsul legionarilor români» și «La armă».

În fața catedralei se oprește toată lumea. De aici pleacă spre seminarul Andreian, cântând cu mic cu mare «Deșteaptă-te, române».

Astăzi frumosul, mândrul, sfântul steag național fărâșe pe căsăma cea mare din piața Herrmann.

Dumnezeu e cu noi!

Giurcuța (Iósikafalva)

În cursul tratativelor de «înțelegere» din Arad, purcese de ministrul Jászai, a căzut ca un fulger din senin vestea despre canibalismele jandarmilor și gardiștilor maghiari ai lui Bartha. Știrea aceasta a luminat cu putere tainică toate intențiile și gândurile ascunse ale noilor detentori de putere, cari strigă să ne înțelegem.

«Frumose presemne de înțelegere.» Ce s'au întâmplat? Nimeni mai mult decât ucidera în cel mai bestial mod alor 44 de români din Giurcuța. I-au ucis și aruncat pe rug vii și morți împreună. Și rugul a ars 4 zile prefăcând trupurile fraților noștri în tăcune.

Nunai între sălbatice se mai întâmplă astfel de lucruri.

Dar să găisim însuși comunicatul oficial, desic tăcutul de vechiul sistem jandarmiresc:

«Cazul din Iósikafalva s'a stabilit oficios — după comisia comună a fost la fața locului — în felul cum urmează. Ministrul de răboși a trimis — pentru organizarea gardei naționale maghiare în Bánffyhunyad și împrejurime — o trupă de 300 gardiști maghiari în frunte cu mai mulți ofițeri, înarmați cu 60 mitraliere și imensă munitie. S'au sălășit în castelul Urmezdy din comuna curat românească Iósikafalva, care e la depărtare de 30 kilometri de Bánffyhunyad.

În comuna Iósikafalva n'au organizat nici o gardă, ci — după de-vastarea și aprinderea castelului — au deținut 4 români din împrejurime și i-au predat jandarmilor, iar aceștia i-au executat pe cale statarială. Acest de-tașament a introdus și aplicat pe-deapsa de 25 la dos, cu scopul să adune lucrurile înstrăinate. În comuna Mărisel au pușcat mai de multoeri asupra protesei, care se refugia în căruță, iar pe servitoarea ei au rănit-o la braț. După devastare au mai pușcat vreo 40 de oameni, între cari și femei. La porunca comandantului detașamentului, i-au aruncat clăie grămadă, cu fața spre cer, apoi oape de ruinele unei fabrici de scândouri și le-au dat foc. Rugul arde deja de 5 zile. Ramele celor ce ard nu se pot cunoaște. Cautând după arme în împrejurimea comunei Iósikafalva, au de-trăns în conștient, dând câte 25 de bețe chiar și copiilor mici. Le-au mai

datur locuitorilor ultimată, că — încât lucrurile înstrăinate nu se vor înapoia — îi vor nimici cu mitraliere. Oamenii se refugiază prin păduri».

Adevărați canibali! Canibalism, de care s'ar rușina și popoarele sălbatice.

Cerem ca statul național român să aducă fațura de canibalism săvârșite față cu românii din Ungaria și Transilvania acum când s'a proclamat dreptul de liberă dispunere al popoarelor la cunoștința tuturor guvernelor, cari ne sunt prietene și ne sprăjinesc sincer înfăptuirea drepturilor și înțelețimelor noastre aspirații, iar guvernului revoluționar să se cercă aplicarea principiului Testamentului vechi, dinte pentru dinte, față cu comandantul fără suflet al jandarmilor și față cu complicitii lui, între cari de-sigur trebuie să fie și *Urmăzcy*.

Dovezile trebuie adunate

Știrile create de revoluție n'au avut nici în țara noastră curs pașnic, ci din contră s'au produs mai pretundenți spargeri, jafături și turburări. Cu prilejul restabilirii ordinei s'au comis acte de sălbatăcie în toate părțile locuite de români.

În cursul tratativelor aradane, dl Dr. Ștefan C. Pop a înfășinat o mulțime de dovezi, că poroția românească din țară a fost jefită cruzimilor grozave. Ministrul Jászai a declarat, că va mijloci depășirea celor vinovați, și a cerut să i se aducă date precise.

Se cere acum să se comunique de pretundenții Consiliului Național Român *actele de cruzimi săvârșite*, ca să se poată porni cercetarea aspră. Cazuri de felul acestora să se arate și la redacțiile tuturor ziarelor noastre.

Isprăvi de bașozuci

Protopreturile cu 25 oameni armați până în dinți a plecat spre Fieea de Jos, comitatul Turda, dar în drumul Fieei de sus întâlnind români cari se reintorceau după ani de sbucium la vetre, a dat salve după salve în ei și a ucis 9 oameni nevinoși, apoi ca cel ce și-a isprăvit bine chemarea, s'a reintors acasă.

La Sănmărștii 5 Noemvrie. În urma provocării mizerabile ale unor cete de gențy maghiari, cari au împușcat în popor și au omorât mulți Români, revolta între Români e generală.

O legiune («Patakyc») a unui gențy maghiari din Cluj, s'a coborât în satul Mihălț și au pușcat pe români: 10 morți, 28 de răniți.

Din aeroplane trimise de vicecomitele Isekcsy al Lugojului au fost împușcați la Făget 14 români, rămași morți; mai sănt și răniți. Aceștia s'au întâmplat la 3 și 4 Noemvrie.

La gara Bojor-Susani, cum stătem informați, au fost împușcați 45 de Români, dintre cari câțiva au murit.

La gara Lăsalui, ni se vestește, au fost împușcați 36 oameni de înălț grup de soldați trimiși dela Timișoara, cu mitraliera.

Locotenentul Găbor în Chereșu cu soldații și cu jandarmieria a adunat pe poporenii și i-a provocat să se culce la pământ și a început a tragă salve pe deasupra capetelor. În urma, crezând că i-au speriat deștul, i-au jurat să întoarcă toate lucrurile furate.

Gardele naționale române din jur au fost de această faptă și s'au grăbit să sară întru ajutor. Locotenentul Găbor însă luă 10 ostatici și o șterse de acolo, încât gardele noastre nu i-au putut ajunge. L-au urmărit până la Chitigaz.

In Cris s'au aflat 4 Chereluzeni legați și străpuși prin grumazi. Acești 4 Chereluzeni au fost recunoșcuți și au fost între cei 10 ostași. De ceilalți 6 nici o urmă.

Din «Rom».

Sârbi în Seghedin

Trupe regulate sârbești au intrat în Seghedin deja în 16 Noemvrie.

Cehii în Ungaria. Din Praga se anunță că Duminică s'au ținut acolo adunări, în care s'a luat poziție împotriva pășirii înarmate a Ungariei față de cehi. Manifestanții au cerut **mobilizarea** fără amănare în contra țării ungarești.

România înaintează în Ardeal

Trupele românești, după cum ne aduc știrea călătorii vrednici de încredere, înaintează în **trei direcții**: spre Deșeu, Târgul-Murașului și Brașov.

Memorandul sașilor. Biroul de corespondență ungar comunică: Deputații sași Meltzer, Neugeboren, Brandisch și Guido Gündisch au dat ministrului președinte Károlyi și ministrilor Bathányi și Jászai un **memorand**, care conține dorințele și pretențiunile poporului săsesc cu privire la biserica, școala, administrație și judecătoria mateme, mai departe cu privire la **acțarea universității naționale** săsești, castru național la alegere, stăruințe, culori, numiri de localități și chestiuni economice, industriale și de comunicație.

Ministrii s'au bucurat, firește, de memorand, și au **fașadatul** deputaților sași de toate. Fericiți cine crede.

Ultima ședință a parlamentului din Budapesta. Sâmbătă, în ziua proclamării republicii maghiare, s'au adunat de dimineață o mare mulțime de oameni în fața clădirii parlamentului, împodobit cu steaguri ungherești, în care fălăiau și stindardele roșii ale social-democraților.

La 10 ore înainte de amiază s'a deschis ședința. Sala deputaților aproape goală. Membrii guvernului lipsesc. Galerile slab cercetate. Președintele Szász rostește o scurtă vorbire și propune, în vederea situației cu totul schimbate, ca această cameră, întru amnăunț, să se anuleze și să se declare dizolvată. (Aprobări.) Invită pe deputații la ședința Consiliului Național maghiar, ce se ține la ora 11 în sala de poliție. (Strigăte.) Să trăiască republica noastră (găzuită ultimă se ridică un deputat strigat: «Camera aceasta s'a prăbușit sub greutatea păcatelor sale!»)

Sârbi în Timișoara

Primele trupe sârbești au intrat Vineri după amiază în Timișoara. Conform știrilor trimise la Budapesta, au sosit întâi doi ofițeri cu patru soldați călători d'n al patrulea regiment de cavalerie să bească. Ofițerii au anunțat consiliului din Timișoara, că trupe sârbești se află în marș spre oraș și cer să fie încarțurate. Au și sosit pe inserate 120 de infanteriști, cari s'au oprit în suburbii fabricii la Timișoara. Duminică au ocupat apoi și orașul.

Peter Lloyd primește următoarele amănunte despre ocuparea Timișoari:

Magistratul din Timișoara și consiliul popularului din Banat au trimis parlamentarii în apropierea orașului, pentru a intra în tratative cu trupele sârbești care, au sosit în oraș, au plecat domni timișoreni la comuna Sepcaș, unde s'au prezentat comandantul Nicola Solovici, care era însoțit de locotenentul Popovici și de mai mulți ofițeri de stab. Colonelul a primit delegația în casa orașului, unde Dr. Solomon **Jaabó**, conducătorul delegației, i'a înaintat un memoriu cu 10 întrebări. În memoriu se afirmă, că evacuarea militară Timișoari nu s'a putut încă executa, cum o prevede convenția de armistițiu. Jacobi întreabă: Ce puncte de vedere are să urmeze colonelul în fața acestui fapt?

Colonelul **Solovici**, după ce declară că aduce libertatea și democrația, spune că garantează ordinea și siguranța, și astfel orașul n'are nici un motiv de îngrijorare. La întrebarea ce i s'a făcut, regretă foarte mult că nu poate răspunde. Ca militar și comandant al trupelor sârbești aflătoare în marș, trebuie să îndeplinească poruncile ce i s'au dat din loc mai înalt și nu poate să discute chestiuni politice și de altă natură. La Timișoara, — continuă colonelul, — au să sosească foarte multe trupe: în marș se află acum două divizii. Vor veni, afară de acestea, trupe engleze și franceze. Au să sosească: infanterie, cavalerie și artilerie, căci Timișoara este oraș mare și poate cuprinde multe ostașime. Și dacă liniștea și ordinea nu vor fi turburate, nimeni n'are să i se întâmple nici un rău.

În cursul aceleiași zile au fost ocupate **numeroase comune** din partea trupelor sârbești: Buziașul, Sacsoșul Turces și Altele, unde femeile au primit pe soldații sârbi cu o ploaie de flori.

Episcopul Critea pentru sfatul național român

Preașfinția Sa părintele episcop al Caransebeșului Dr. Miron E. Cristea, instigat de duhul marilor vremuri ce străbătem, a dat cererului său un ordin de mare importanță istorică, din care reproducem părțile mai alese:

«Până când Preașfințitul sinod episcopesc nu în deplina sa competență va satori conform noilor stări de drept definitive ecclésiile și pomenirile respective, — dispun următoarele:

1. La ecclésiile cea mare dela Inceputul subieților se adauge la locul cuvenit: «**Pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele stat al națiunii române — Domnului să ne rugăm.**»
2. La ecclésiile după sfânta evanghelie: «**Încă ne rugăm pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele stat al națiunii române pentru mântuirea și iertarea păcatelor lor, și pentrua Domnului Dumnezeu mai ales să fie dule spor și să le uitate intru toate lucrurile lor spre binele obșteșc.**»

La eșirea cu sfintele daruri după pomenirea episcopului:

«**Pe prae înalta noastră stăpânire națională și pe marele stat al națiunii române — Domnul Dumnezeu să le pomenescă într-impărăția Sa.**»

La poalele pădurii...

La poalele pădurii
O cetățuie veche,
În ea un nece mândru
Petrece nopți de veghe.

Petrece nopți de-arând
Și inima îl doare,
Îngândurat privește
A săbii cingătoare.

Și sabia viteză
De jumătate n' arecă,
O prinde, o sărută
Cu inima întreagă.

Dar, într-o noapte caldă,
El stă plintud pe gânduri,
Și amintiri mărețe,
Îl cuprindune în rânduri...

Un glas adânc răsună
Un glas mareț, g'igantic,
La gemul cetățuiei
Clădită în stil antic:

«Oștirea te așteaptă
Și armașaar sar
Grăbește! Vreme-i scurtă,
Mărite ghintăr!

«Dușmanii toți să peară,
Nădejdea să n' revie
E slant mormântul celor,
Cari mor în bătălie!»

Și regele tresare,
La sabia-argintie,
Și pleacă, rostind falcnic:
«Acum, ori niciodată!»

Vasile Stoicanean.

Cântarea noastră

Avem și noi cântarea noastră veche,
Rămăsa dela moși din vremi bătrâne,
Și-o moștenesc ai noștri cei de mâne,
Și țâța ce sânt cu noi de-acelea nume,
Azi cântă cântarea, trezind o lume.

Când glasul ei bătrân chemă la arme,
Că mulți dușmani vouă să intre 'n țară,
Plecăm cu mic, cu mare la hotar,
Și n'a fost un dușman și n'o să fie
Să calce-n pas pe scumpa-ne moșie.

Avem și noi cântarea noastră sfântă,
De care nu mai e sub mândrul soare,
Răsune în clipa de sărbătoare,
Când ne va strange 'n brațe fără soră,
La mult dorita zi a tuturor.

Avrig, 1918. Ioan Berghia.

Știrile zilei

Numărul proxim, pe patru pagini, apare în arma sfântă a războiului Arh. Mihail și Gavril, își seara la ora obișnuită.

Congresul de pace. Se comunică din Londra, că s'a satorit întrunirea congresului de pace pentru primele zile ale anului 1919.

Convenția de armistițiu. Se anunță oficial dela Belgrad, că în noaptea de 13 Noemvrie 1918 s'a semnat **convenția militară** privitoare la armistițiu încheiat pe frontul italian. Convenția este subscribită din încredințarea comandantului suprem al armatei de la frontul balcanic de către **voivodul Misić**, generalistul sârb, și de către generalul francez **Henry**. Din partea maghiară a semnat ministrul **Linder**. Textul convenției este identic cu textul satorit de generalul Franchet d'Espèrey și Károlyi.

La Budapesta va sosit în curând o divizie franceză.

† **Octavian Petra**, paroh ortodox român în Ibănești, a răposat în 15 Noemvrie 1918 la 40 ore a.m. după scurte și grele suferințe în al 34, an al vieții sale devotate chemării de preot, în al 9, an al profeției și al 8, an al văduviei. În mormântarea defunctului s'a făcut Luce în 18 Noemvrie la 2 ore p.m. în cimitirul comun din Ibănești. Vesnică să-i fie amințea!

La tratativele de pace. Ziare engleze află, că președintele **Wilson** este hotărât definitiv să participe la congresul de pace, și că în acest scop este așteptată la Londra pe la mijlocul lui Decembrie.

Pe insula Corfu. După o știre parisiiană, fostul împărat **Wilhelm** a primit permisiunea d'a se retrage în castelul său de pe insula Corfu.

† **Vad. Cornelia Marinovici**, născ. Dato, din Reghin, a încetat din viață în etate de 56 ani și după 2 ani de văduvie, după scurte și grele suferințe în 15 Noemvrie n. la 9 ore dimineața împărțită fiind cu sf. taine ale misticizării. Rămășițele pământice ale decedatei s'au așezat spre venghiesă odihnă după ritul ortodox Duminică în 17 l. c. 1/2 ore d. n. în cripta familiară de lângă biserica gr-cat. română din Reghin. Ouhănescă în pace!

Dela gimnaziul din Brad. Prelegerile la gimnaziul gr. român din Brad se amână de nou până în 1 **Decembrie** st. n. 1918 din cauza boalei spaniole. Zărele române sânt rugate a reproduce acest anunț, **Direcția gimnazială.**

Un leu = o coroană. Autoritățile administrative d'n orașul nostru anunță, că pe teritoriul Sibului și al comitatului trebuie să se primească de aici înainte ca mijloc de plătire și bancomete de Lei. Cursul unu leu este o coroană.

Episcop democrat. Sub acest titlu citim într'un ziar local: Episcopul Majliță dela Alba Iulia a trimis preoților săi și circulară, la care se spune că el, episcopul, renunță la toate titlurile sale moștenite sau obținute, și cere ca atât în actele oficiale, cât și în corespondența particulară, preoții să întrebuinteze numai titlul de: **Domnule episcop Majliță.**

Pentru copiii legionarilor români. La fondul acesta de ajutorare au mai dat:

1. Sublocot. Titus Decel. . . . . Cor, 10
2. Locot. Dr. Ioan Orăștean. 7
3. Dr. Lucian Balint, advocat. 2
4. Dr. Aurel Gherasim, advocat. 10
5. Ioan Munteanu, jurist (Polonia) 20
6. Locot. Vasile German și soția 2
7. Petru Moga, măștru franzelor 3
8. Petru Valeria Popescu n. Popp. 3
9. Constantin Popp, funcționar la «Albina». 10

sau în total Cor. 74
Contribuțiile de până aici Cor. 315

Bravi români! Dăruții din avutul vostru pentru copiii legionarilor români. Daruri primește exactorul consistorial **Victor Tordășianu.**

Ceata lui Spartac în Germania. Spartac a fost, cum știți din istoria romanilor, un gladiatoar care în fruntea sclavilor revolțaiți la Roma a bătut mai multe armate romane, până când a căzut și el în luptă, învins de Crassus la anul 71 a. Cr. — La izbucnirea revoluției în Germania, s'a format un grup de oameni sub numirea de **ceata lui Spartac**, Spartacusgruppe. Ea reprezintă partidul cel mai revoluționar în Germania intelectual pe ideii comuniste.

Aviz. Prelegerile la școala centrală el. gr. o. română în Sibiu s'au reînțecat az în 5/18 Nov. a. c. Părinții sânt rugați a-și trimite copiii la școala.

Nr. 10880 Școl.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale și cătră toți învățătorii confesional-din comitatele: Bistrița-Nasaud, Brașov, Făgăraș, Harghita, Sibiu, Târnava-mare și Treiscaune.

În chestiunea stațificării școalelor confesionale din comitatele mărginase, actualul ministru de culie și instrucție publică, d. Lovász Márton ne-a comunicat telegrafice următoarele:

«**Dispozițiile făcute ca privire la stațificarea școalelor din granițe le revocă, respective le șot, din vigoare. În privința a-cesteia am dat îndrumări corespunzătoare comisarului guvernului.**»

Așă dară d. ministru actual scote din vigoare măsurile extrem de jignitoare, făcute din partea acestorior săsă cu privire la stațificarea școalelor confesionale din comitatele mărginase cu regalul Românii. Prin revocarea acesteia s'annulifică toate dispozițiile legate de acțiunea guvernului trecut și se restabilește starea de mainainte, așa dupăcum a cerut Consistorial în repetatele sale remonstrații.

Învățătorii confesionalii — trecuți la stat — și întru amnăunț, întru amnăunț în înșoși existențiori — și a familiilor lor, — vor avea să-și continue funcțiunea în posturile, în cari au fost aleși pe bază de concurs. Am cerut d. lui ministru, ca deslăgând pe învățătorii confesional-din sub-jurământul făcut, să semneze și pe mai departe ajutorul de stat, acum comunei bisericești, ca susținătoare de școale confesionale, pe seama învățătorilor confesionalii.

La acoperirea competițiilor învățătorești, comunei bisericești vor avea să contribuie numai cu sumele, cu cari au contribuit până la anul 1918.

Am cerut mai departe, ca d. ministru să anuleze toate sentințele disciplinare, prin cari pentru delictul politice (§ 22 lit. c) din art. de lege XXVII 907, fosti d. c. din învățătorii confesionalii au fost destituiți, fiind posturile avute, pe lângă sumarea dreptului de a mai putea funcționa timp de 5 ani.

Prin retratarea învățătorilor în funcțiune de sine toate măsurile luate pentru providerea instructiunii prin preoți și învățătorii supleți, precum și toate celelele dispoziții luate din partea corporațiilor parohiale și aprobate de Consistor, în legătură cu această chestiune.

Despre reintroducerea învățătorilor în funcțiune așteptăm raport amănunțit din partea oficiilor protopresbiterale.

Poate să obvină cazul, că unu sau altu dintre învățătorii nu vrea să se reintoră în postu avuț, ci dorește să rămână mai departe în serviciul statului — aceasta depinde dela voința liberă a fiecărui; dar poate să obvină și cazul, că unu sau altu dintre învățătorii s'a făcut **inutil** în comuna respectivă; în astfel

de caz, pentru evitarea de împăier-heri și dusmăni regretabile în aceste zile de grea cumpănită sfârșituri, ne învâlmăm și a cămă altă stațiune vacanță, de care avem foarte mult în așteptare. În cazuri de neluare legere să ni se facă raport separat despre fiecare caz special.

Sibiu, din ședința Consistoriului Arhiepiscopalez, ca senal scolar, ținută la 25 Octombrie 1918.

Dr. Eusebiu R. Roșca m. p., vicar arhiepiscopalez.

Dr. Octavian Costea m. p., secretar consistorial.

AVIZ

Toate senatele militare române sânt invitate să-și anuleze fără amănare consilii tutore la Senatul Central din Viena, 1 Lovelstrasse 8.

Având în vedere, că acest Senat Central dispune asupra unui număr considerabil de ofițeri și soldați români, întru senatele locale au trebuință de ofițeri sau soldați să se adreseze cu urgența la Senatul Central pentru a putea să-și facă treburile.

Viena, 10 Noembrie 1918.

Senatul Central al Soldaților români.

Document al vremilor noastre

Din Budapesta ni se trimite apelu- lă ce-l publicăm mai în jos.

Ziarele ungurești din capitala țării publice, fără nici un comentariu, apelul acesta către publicul unguresc.

Apelul, adresat unguilor, este subscris de mai mulți intelectuali, în mare parte purtători ai condeiului și ai graiului viu, publiciști și profesori de universitate.

Dacă se scria acest apel înainte de aceasta, câtă lupte zadarnice se cruțau, câtă amărăciune în suflete nu mai era cunoscută, de câtă mizerie era ferită țara noastră!

Dacă se puneau în practică ideile din apel, câtă lumină și câtă căldură se revărsa asupra omeniei!

A trebuit să trecem peste acest crâncen război, a trebuit să jerrim atâtea vieți de om, să aurgă șiroaie de sânge, să se verse atâtea lacrimi, să rămână atâtea văduve și atâtea orfani, până să ajungă lumea a publica acest fel de cuvinte.

Le publicăm aici ca document al vremilor noastre:

Fată intelectualii unguri. Ungurii! Ni s'a împlinit dorința cea veche. Ungurii nu se poate organiza ca națiune. Consiliul național unguresc a luat puterea în mâna sa. Ungaria cea veche s'a prăbușit.

Ungurismul nu mai zace în patul Prokustes al unui stat istoric. A rămas singur, desfăcut de orice alte națiuni. El este domul peste sine, el înșiși dispune de sine. Pentru noi cămă copii frumoși războiului universal. Scopurile noastre nu se mai împlinesc scopurilor altora. Nu sântem vrăjmași nimănui. Prin aceasta am încheiat războiul. Nu vom să mai luăm parte la alte lupte.

Fată cu națiunile surori nu avem nici un fel de pretențiuni.

Ungurii! Și noi ne primim de națiune înnoită, ne primim de putere liberătoare, ca și acei frați ai noștri, cari din rînelile monarhiei se ridică fericiți la putere proaspătă. Ungarii ne trezim la conștiință, că noi sântem siliți să fim și mai departe stâlpi ai apăsării. Libertatea națiunilor surori este chezișia libertății noastre. Cine este liber acolo, unde vecinii său nu e liber? Să fim liberi. Să fim uni lângă alții în pace ca națiuni libere ca națiuni libere!

Și cu toate acestea, nu este azi lumea de așa, unguilor, ce o națiune să poată trăi în separatism fără lângă altă națiune. Și cu atât mai vărtos, cu cât e mai mică o națiune.

Geografie, comunicațiune, interese economice deosebite, singur, o orice separatism este periculos. Se naște înaintea ochilor noștri; însă națiunea și ea

se naște la viața socială ca și omul singuratic.

Unguilor! Trebuie să ne concentrăm în alianță cu națiunile surori. Aceasta este interesul nostru, dar și al lor. Alianța aceasta însă să nu fie vrăjmașii liberiți. Să nu dea nici cea mai palidă posibilitate, ca o națiune să poată știrbi interesele alieii națiunii, sau să-i poată periclită. În privința aceasta să se dea garanție; și din inimă dorim să dăm garanția aceasta tuturor, care pășesc în alianța cu noi, precum cerem și noi dela ei.

Intre noi nu sânt sfârșite mari. Dintre națiunile, care se aliază, și una nu are o populațiune peste 10-12 milioane. Nu vom atențiunea unii pe alții, și se formeze liber această alianță liberă. Să o formeze voința poporului și principiile de drept autonom ale lui Wilson.

Grație istorice să nu fie piederi în calea acestei alianții. Tot atât de puțin să fie și granița de limbi, state-ză limba uniformă pot fi mai multe. Și în cazuri dubioase dorim plebisit (votul poporului), sub control independent și neopescupat (internațional).

Considerăm de națiuni independente (de sine stătătoare) și autonome egale îndreptățițe cu unguiri, pe boheimi, slovaci, poloni, români din Ardeal, slavii de sud, nemții austriaci și ucraini, cari trăiesc pe teritoriul vechii monarhii austro-ungare, le considerăm de autonomi, cari dispun de sine și egal îndreptățițe cu unguiri.

Și ei, și alții se aliază cu noi după voința lor, sau nu se aliază. Aliază se se face pe baza independenței complete a statelor singuratică. Să-și reguleze ei de sine independenți afacerile financiare, militare, cele interne, cele externe, încât unul sau altul de sine să-și intre cu noi în legătură mai străns.

Raporturile economice însă între noi să fie absolut nelimitate.

Legătura de comunicați și cea economică să se reguleze potrivit punctelor unitare ale intereselor comune.

Fiecare stat să aibă dreptul a sprijini neclintit minoritatea de altă limbă din alt stat străin în cele materiale și în cele spirituale.

Să susțină școala în stat străin, și se ajute pe conaționali săi precum voiește. Pentru limbă să nu fie dicideți.

Fiecare stat și fie obligat a rezolvă în limba ori căruți stat, dacă i s'a adresat în acea limbă sau din alt stat, sau de teritoriul statului său.

O asemenea alianță de stat în cercul său realizază societatea națunilor.

Societate, în care nici o parte nu poate nega mai mult valoarea poruncii morale.

Morala deopotrivă obligă pe națiuni, ca și pe indivizi singuratici. Și aplicarea acestui principiu nu înseamnă altă, decât liberă alianță de stat. Și alianța de stat pe bazele acordate este totodată și cea mai bună garanție despre liberă dezvoltare democratică a statelor singuratică. Unde o națiune nu voiește să fie supusă peste ceilalți, pământul acela nu poate fi teren al sclaviei.

Ungurii! Am spus ceea ce ni-a fost pe inimă. Ni-am exprimat dorințele noastre. Cereți deci dela Consiliul Național: să se pună imediat în contact cu reprezențații naționali ai națunilor surori în scopul de a se constitui alianța, și să facă de urgență toate cele de lipsă în interesul completei orânduieli democratice. Noi vom sprijini din toate teritoriile noastre și în toate încheierile Consiliului Național în această lucrare a sa, și promovăm pe toți unguiri să nu se asocieze cu trup și cu suflet.

Este această datoriță patriotică, dar ea e și mai mult decât aceasta, este datoriță patriotică. Este sfântă patriă, dar e mai sfântă omenie!

Ady Endre, publicist, B-bits Mihály, publicist, Băoțzy László, publicist, Bárdos Attila, director de teatru, Barta Lajos, director de teatru, Bartók Béla, director de teatru, Beck Fülöp sculptor, Benedek Marczell, publicist, Berend Miklos, profesor universitar privat, Biró Lajos, publicist, Bolgár El-k publicist, Bóton György, rector, Braun Robert, publicist, Czerna Andor, publicist, C-ók István, pictor, Czóka Ambros, publicist, Csöbe Gyula, prof. de univ., Daniel Anad, publicist, David Lajos, prof. de univ., Dreier László, prof. de univ. priv., Dienes Lajos, prof. de univ., Dienes Pál, prof. de univ., Dienes László, bibliotecar, Dienes Kálmán, inginer, Dienes Valeriu, publicist, Erdős György, publicist, Erdős György, publicist, Erdős René, publicist, Faj-

garasi Béla, publicist, Földes Gyula, prof., Flőp Lajos, publicist, Füst Milan, publicist, Gábor Andor, publicist, Gárdonyi Alfred, directorul societății "Franklin", Gisswenn Sándor, președintele academiei Sf. István, Goldzieher Miksa, profesor de universitar, Gőz Zoltan, chemist, Gyóffy János, publicist, Háyó Sándor, publicist, Harsányi Zoltán, publicist, Hebelt Ede, prof. de acad. de drept, Heves Sándor, regisor prim dela teatru național, Horvát Henrik, publicist, Jakab Dező, arhitect, Kalkfa Margareta, publicist, Karinty Frigyes, publicist, Kassák Lajos, publicist, Kéri Szántó Andor, prof. de acad, muzică, Kerestöf Károly, zugrav, Kodály Zoltán, muzic. Kozsónyi György, publ., Kőhalmai Béla, publ., König Lajos, prof. de univ., Kö ödöfi Kriesch Aladár, zugrav, Kruczler László, publ., Kanfy Lajos, zugrav, Láncey Jenő, profesor, Lányi Victor, Lányi Sarolta, publicist, Lichtenberg Emil, măstru de capelă, Lengyel Menyhért, publicist, Lesznay Anna, publicist, Lieberman Leo, prof. priv. de univ., Lieberman Pál, prof. privat de univ., Lukács György, publicist, Madzrász Lőszef, director de biblotecă, Prof. privat de univ., Márfy Udón, pictor, Mártonffy Marcel, prof. de univ., M. Klós Jenő, publicist, Molnár Antal, muzic., Nátay Pál, publicist, Nemes Aurel, chemist, Nemes László, prof. de univ., Orbai Béla, prof. de acad. de drepturi, Oray Arad, muzic., Ormos Ede, publicist, Padányi Lajos, publicist, Péterfy Jenő, directorul societății Franklin, Peterfy Tibor, prof. de univ., Pogány Lőszef, publicist, Poór Bertalan, pictor, Reichhard Piroksa, publicist, Rippi-Rónal Lőszef, pictor, Rozsávögyi Mór (Egyed), publicist, S. hóplán Ádám, publicist, Szalágyi Géza, publicist, Szűcs Adolf, prof. priv. de univ., Telekessy Béla, pictor, Tóth Lajos, prof. de univ., Utiz Béza, pictor, Ujhelyi Nándor, publ., Vágó Lőszef, secr. de camera, Vámbéry Rusztem, prof. de univ., Varga Jenő, publicist, Varjas Sándor, publicist, Vedres Márk, sculptor.

Nr. 668/917. (27) 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Cerna, protopresbiterul Abrudului, se publică concurs noi cu termen de 30 zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sânt deosebite în coala B, pentru întregire dela stat.

Cererea de concurs se vor înainta subsemnatului în termenul arătat și va fi primită numai însoțită de unguiri, și pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare, concurseni se vor prezenta

A apărut și se găsește de vânzare la Bibliaria Arhidiecezană în Sibiu-Nagyszegben:

Calendarul arhidiecezan pe anul 1919

și cuprinde o bogată materie de citit, din care amintim următoarele: Nu scapi de ce îți scrii. Versuri de astăzi: Scrisoare din Italia. De tre zile. Mort. Departe. De-acasă. Ce mai e pe-acasă? Cătănești. Vorba romanului, zicalori din popor. Cum să citim? Din scrierile celor disfrați: Rugămintele din urmă. Mama rănitilor. Bunica. Târziu părăs. Eroii nu se învârtă nicăieri. Nicolae Brote. Medicul Dr. Nicolae Aron. Sorin Barciuanu. Snaave și istorioare: raonul bucatar. Fata de om bogat și bobul de mizerie. Împărat și serv. Un cârciumar de altădată. Cu musca pe căciulă. Primediosă treabă. Dușu de noapte. Pentru venosni: Să învățăm dela străini. Clădirea grajdurilor. Grijiile de gală. Pălășie (paradoxe). Cum se păstrează cartofii. Căleșul de poame. Leșele în vînt. Fel de fel: Vremea d'acoi. Băie de soare. Oțeta sau Poamele venosne. Fel de fel: Vremea d'acoi. Băie de soare. Oțeta sau tuberculoza. Bani răspândesc boale. Obiceii rău. Ingrijirea nervilor. Despre lunatic. Călătorie pe jos. Alcool și răboiul. Apasat de grija milionelor. Cătră mame. Copilul nu trebuie legănat. Tuncu desparțeniei. "Sărut mână". Oțeta mame. Cătră mame, întrecerea merelor. Poruncile căsătoriei. Scântei.

Calendarul arhidiecezan pe 910 este împodobit și cu patru ilustrații: George Coșbu, Siblocotenente Nicolae Brote, Dr. Nicolae Aron și Sorin Barciuanu. — În celelalte părți ale Calendarului sânt: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii, Casele domnitoare, tarifele nouă de poștă și de timbre, însemnarea largurilor, aranjate după alfabete și luni. Extras din catalogul bibliariei arhiepiscopale despre depozitul de cărți bisericicești, școlare, regulate, manșete și icoane.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu "Semnatismul" bisericilor ort. rom. din Ungaria și Transilvania, cu "Evidența" pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catehești și învățători, și o altă ediție, populară, fără semnatism.

Semnatismul se vinde și în broșură separată, cu 1 Cor., plus portpostal 10 fl.

Atât librăriilor, cât și particularilor, pentru desfructe peste 10 exempl. se da rabată.

Prețul: { Ediția cu Semnatism 4 corane plus portpostal 20 fieri. " fără " 2 cor. 50 fl. " 20 " " " } Cu trimiteră recomandată portpostal 40 fieri. : : :

în vre-o Duminică sau sâmbătoare la biserică, spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Abrud, 8 Octombrie 1918.

Oficiul protopresbiterial ort. rom. al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu, protopop.

Nr. 568/1918 (278) 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățător în școala ort. rom. din Peșeg, protopresbiterial Câmpeniș, se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela comuna biserică:ca 600 cor., restul dela stat.

2. Cvarți în edificiul școlae.

Învățătorii ales e dator a conduce în Duminică și sâmbători copiii la biserică, și a cânta cu ei răspunsurile liturgice, și școala de repetiție.

Concurenții își vor înainta rugirile instruite după normele din vigoare subsemnatului oficiu în termenul arătat și se vor prezenta în comună pentru a face cunoștința cu poporul.

Cămpeniș, 16 Octombrie 1918.

Oficiul protopresbiterial ort. rom. al Câmpenișului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu, prot. adm.

Spre luare aminte!

Când cu spargerea de Sâmbătă spre Duminică noaptea, s'a furat din magazinul de pălării Carl Niedermair, din Strada Căzâneli, cam 100 duzine pălării de domni, peste 120 duzine căciuli, 25 până în 30 duzine pălării de dame din lână, catifea și păsă, 20-25 duzine pălării de copii, 400-500 bucați de pantici la pălării de dame, în deosebite lătimi și culori și numeroase alte articole.

On public să se ferească de a cumpără din acest material.

Comunicări privitoare la descoperirea făptuitorilor și la lucrurile furate să se facă la direcțiunea poliției sau în Strada Căzâneli Nr. 33. (27) 2-2